

Med klinisk precision

”Dessa träsnitt ‘Bagdadsviten’ gjordes ursprungligen som kommentarer till den USA-ledda sk ”FN-alliansens” krig i Irak i början av 90-talet. Då hade bilderna titlar som var ironiska i förhållande till dåtidens retorik och absoluta avsaknad av pressbilder på den verkliga onda bråda död som var följden av ”Operation ökenstorm”. Propagandabilden dominerades av ”humana”, ”smarta bomber”.

Emellertid fungerar inte dessa bildtexter längre, men bilderna beskriver samma verklighet som följer det fortsatta kriget mot Irak. Därför har jag ändrat bildtexterna lite för att passa dagens retorik bakom USAs fortsatta krig.”

TORSTEN JURELL

Press under ockupation

Pressfrihet? Journalisten Dahr Jamail begraver ansiktet i händerna och skrattar länge åt frågeställningen innan han svarar.

– **FLER JOURNALISTER** har mördats i Irak under de senaste tre åren än vad som gick åt under hela Vietnamkriget. Inga ockupationskritiska tidningar är tillåtna. Tv-kanalen Al-Jazeera beskötts först med stridsvagnsgranater för att sedan kastas ut från landet; pressen är död.

Dahr Jamail är en av mycket få frilansande amerikanska reportrar som har bevakat ockupationen av Irak. För en tid sedan tillbringade han drygt 8 månader i landet. Blicken är fast och budskapet pumpas fram: Till de 650 000 irakier som medicinutskriften The Lancet beräknar ha dött av ockupationen ska läggas 152 journalister.

– Min säkerhet var att inte ha någon säkerhet. Jag skaffade skägg, klädde mig som en lokal irakier och reste i en skrotfärdig bil. Jag var mer rädd för den amerikanska armén än för att bli kidnappad eller sprängd i luften av en bilbomb.

BLÅSTEN RIVER I DE stora glasrutorna på ABF huset i Stockholm. Den första snön har kommit och staden är som vanligt lamslagen. Men Dahr Jamail klagar inte på vädret. Flera år i Alaska som bergsklättrarguide har vant honom vid kyla. 2003 tröttnade han på den dåliga rapporteringen från Irak och reste dit själv. Sedan dess har han försett sin egen hemsida och nyhetsbyråer som Inter Press Service med material inifrån Irak. Nu är han i Sverige inbjuden av bildmuseet i Umeå.

Dahr Jamail menar att det talas för lite om att journalister skjuts, grips och torteras i Irak och att detta omöjliggör för media att rapportera om vad som sker i landet. Bland annat sattes den Pulitzerpris belönade fotografen Bilal Hussein ett halvår i Abu Graib.

Bilden bekräftas av det internationella journalistförbundet (IFJ) vars ”killed list” innehåller lika många döda irakiska journalister som fördömande uttalanden.

– Det finns skäl till att jag inte är kvar i Irak. De som är kvar är inbäddade.

När USAs högst rankade militär Peter Pace nyligen fick frågan om hur det gick i Irak svarade han: ”I would not put a great big smiley face on it, but i’d say that it is are going very very well.”

I USA vet man att hantera media, konstaterar Dahr Jamail och berättar att

Rumsfeldt kallar strategin för ”the war of perception”. Dahr Jamails bild av Irak är mörkare: medellivslängden har sjunkit från 74 till 59 år, arbetslösheten är uppe i över 70 procent och landet har 1,5 miljoner internflyktingar samt ytterligare 1,5 miljoner som flytt utomlands sedan kriget – detta i ett land med en befolkning på 23 miljoner.

Ljuspunkten menar Dahr Jamail är motståndsrörelsen. Amerikanska trupper angrips 120 gånger per dag.

– Vi ska luras att tro att motståndet ger sig på civila. Med det som kallas för det irakiska motståndet ger sig på militära mål.

Varför valde du att inte stanna kvar som inbäddad journalist?

– Jag vägrar att bädda in mig, det är inte journalistik, det är något annat. Inbäddningen var inte ett program som sattes upp av Pentagon för att de var snälla, det handlade om att psykologiskt binda upp journalister till soldaterna: detta är dina vänner. Du måste lita på dem för att behålla livet. Tillsammans med en effektiv censur av allt du rapporterar skapas den rapportering Pentagon vill se.

Hur får du information om vad som sker om du inte kan vara på plats.

– Nu måste man lita på arabisk media. Al-Jazeera lyckas fortfarande smuggla ut reportage även om de är förbjudna. Man får lita på de källor man har efter att ha besökt landet.

Dahr Jamail menar också att stängningen av Al-Jazeeras kontor fått som konsekvens att journalister tvingats gå under jorden. Repressionen mot media har skapat en smartare och mer kreativ journalistik i form av ett ökat antal frilansare och oberoende reportrar.

Känner du dig trygg som journalist hemma i Kalifornien?

– Hemma; trygg som kritiker? Jag vet att jag är övervakad på alla nivåer. Jag inser också att vår konstitution är urgröpt av Patriot Act och att de har rätt att genomöka mitt hem och föra bort mig – men än så länge har detta inte hänt. Motståndet mot kriget är ännu för svagt.

MARTIN SCHIBBYE

■ ■ Dahr Jamail (Houston, f. 1968) är en av mycket få frilansande amerikanska reportrar som har bevakat ockupationen av Irak. Han har tillbringat drygt 8 månader i Irak och rapporterat inifrån landet. Dahr Jamail är bosatt i Berkeley, Kalifornien, USA.

